

Aluehallintovirasto
Regionförvaltningsverket
Regional State Administrative Agency

Samarbetsmöjligheter ur ett juridiskt perspektiv

Tammerfors 5.11.2018

Thomas Sundell

Jurist

Regionförvaltningsverkens svenska enhet för bildningsväsendet

Samarbete och laglighet

- § Gränsen mellan lagligt och olagligt myndighetssamarbete handlar dels om vilken sekretessbelagd information som överförs mellan aktörerna, dels om utövande av offentlig makt
- § I den mån samtycke behövs handlar det i grunden alltid om självbestämmanderätten i vården eller om samtycke till att sekretessbelagd information lämnas ut
- § EU:s allmänna dataskyddsförordning (GDPR) torde inte ställa till problem så länge behandlingen utgår från lagstadgade uppgifter och processen är dokumenterad

Vad innebär samtycke?

- § Skriftligt samtycke krävs bara då det uttryckligen står så i lagen – i övrigt är skriftligheten närmast en bevisfråga
- § Samtycke måste vara specifikt, frivilligt och givet med vetskap om vad det innebär (*informed consent*)
 - Samtycket kan också vara begränsat: ”nämnd inte X”
- § Samtycke kan återtas när som helst
- § Vartefter ett barn blir äldre minskar vårdnadshavarnas möjligheter att samtycka för barnets del
- § Vid ”rutinåtgärder” krävs inte båda vårdnadshavarnas samtycke, annars utgår man ifrån att båda ska samtycka

Vad är sekretessbelagt?

- § De allmänna sekretessgrunderna finns i 24 § 1 momentet i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet
- § Inom småbarnspedagogiken är dessutom stöd för utveckling och lärande samt barnets individuella plan sekretessbelagda
- § Inom social- och hälsovården finns speciallagstiftning om journalhandlingar som gör att allt som står i en journalhandling är sekretessbelagt
- § Alla uppgifter om ett barn är dock inte sekretessbelagda – uppgifter är hemliga bara om lagen säger det

Undantag till sekretessen

- § Då lagen möjliggör undantag till sekretessen heter det oftast att någon oberoende av sekretessbestämmelserna
- 1) har rätt att få eller
 - 2) har rätt att lämna ut **uppgifter**
- § Dessutom sägs det vilka uppgifter det handlar om, vem som är mottagare och för vilket syfte uppgifter kan ges
- Ofta finns också ett nödvändighetskrav (OBS!
nödvändig = välttämätön, behövlig = tarpeellinen)
- § Endast socialvården och polisen kan effektivt kräva uppgifter – i alla andra fall är det den som har uppgifterna som avgör om kriterierna uppfylls

Undantag till sekretessen

- § Inom undervisningspersonalen kan uppgifter ges till **andra än utomstående** (OffL 22 § 2 mom)
- § Uppgifter som är 1) **nödvändiga** 2) **för att ändamålsenligt ordna undervisning** (GrUL 40 § 2 mom) kan ges inom elevhälsan och från elevhälsan till lärare, rektor och utbildningsanordnare
- § Inom elevhälsan kan de som jobbar kring *en viss enskild studerande* ge varandra uppgifter som är 1) **nödvändiga** 2) **för att individuellt inriktade insatser från elevhälsan ska kunna ordnas och genomföras** (EoSVL 23 § 2 mom)
- § Socialmyndigheterna har rätt att få uppgifter och utredningar som 1) i **väsentlig grad inverkar på en klientrelation** och som 2) är **nödvändiga för att utreda behovet av socialvård, för att ordna socialvård och för att kontrollera uppgifter** (KlientL 20 § 1 mom)

Anmälningar

- § Kontakt med kurator eller psykolog om en studerande är i behov av hjälp för att övervinna studiesvårigheter eller sociala eller psykiska svårigheter (EoSVL 16 § 1 mom)
- § Barnskyddsanmälan (BSL 25 § 1 mom)
- § Brottanmälan vid misstanke om att ett barn utsatts för ett sexual- eller våldsbrott (BSL 25 § 3 mom)
- § Rätt att anmäla uppgifter till polisen om man misstänker att någon löper risk att bli utsatt för våld (olika lagar)
- § Kontakt med socialvården för bedömning av stödbehovet om behovet är uppenbart (SVL 35 §), men utan samtycke bara om barnets bästa absolut kräver det

Vem är utomstående?

- § Den som tillämpar annan lagstiftning i sin verksamhet och/eller arbetar för en annan organisation är per definition utomstående – kolleger är utomstående om de inte har med saken att göra (tänk: need-to-know)
- § Sektortillhörigheten inom den kommunala förvaltningen har inte någon självständig betydelse
- § Nya yrkesgrupper skapar utmaningar: skolcoacher jobbar inom skolan men deras uppgift följer inte någon särskild lagstiftning à verksamheten bör för säkerhets skull till alla delar bygga på samtycke och frivillighet

Informativa och konsultativa roller

§ Varje aktör i samarbetet kan ha två roller:

- Aktören har information om barnet
- Aktören kan med sin sakkunskap bearbeta det man vet om barnets problem ur sitt perspektiv

§ Om en aktör bara behöver bidra med information kan det vara onödigt att binda upp personen som medlem i en expertgrupp eller liknande

§ Det kan också hända att en aktör inte har någon information om ett barn och därmed en konsultativ roll

Konsultation

- § Konsultation är att A har information som A vill ha B:s syn på eftersom B har expertis som A saknar
- § Utgångspunkten är alltid att konsultation sker anonymt
 - Ofta kan ett barn kännas igen också utan namn
- § OffL 26 § 3 mom tillåter att sekretessbelagda uppgifter röjs om det är nödvändigt för att en konsultation ska lyckas eller det är uppenbart oändamålsenligt att stryka uppgifterna t.ex. på grund av mängden
- § Det är inte förenligt med lagens anda att man försöker kringgå sekretessbestämmelserna via konsultation

Utmaningar och utvecklingsområden

- § Skapa förståelse för olika aktörers kompetensområden och begränsningar, hitta ett gemensamt språk
- § Sektorsövergripande samsyn på vad som är "nödvändigt" i olika sammanhang och vad varje aktör egentligen behöver i informationsväg
- § Utvecklande av äkta konsultation, som inte äventyrar barnets och familjens integritet men möjliggör utnyttjande av den samlade expertisen
- § Utvecklande av rutiner för att i samförstånd med de berörda trygga en ändamålsenlig informationsgång